

کتاب شب امتحان تاریخ (۳) دوازدهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱- **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را فصل به فصل طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر فصل از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس‌خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های شما خواهد گرفت، ببینید.

۲- **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ امتحان‌های نهایی برگزار شده در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲

بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ آزمون‌های نهایی خرداد و شهریور ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ هستند که طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر فصل تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

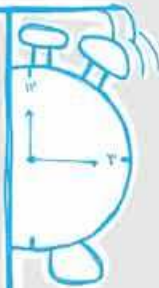
ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم. پس در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال

مواجه خواهید شد؛ این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۱، خرداد ۱۴۰۲، شهریور ۱۴۰۱ و شهریور ۱۴۰۲ هستند.

۳- **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها، همه آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** در این قسمت، همه آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان تاریخ (۳) نیاز دارید، در ۲۲ صفحه آورده‌ایم،

بخوانید و لذتش را ببرید!

بازمبندی درس تاریخ (۳)

نوبت پایانی خرداد، شهریور و دی	نوبت اول	شماره درس
۲	۳	۱
	۴	۲
۲	۳	۳
	۳	۴
۲	۴	۵
	۳	۶
۲	۲۰	۷
۳		۸
۳		۹
۲		۱۰
۲		۱۱
۲		۱۲
۲۰		جمع

فهرست

صفحه
نوبت آزمون پاسخ‌نامه

صفحه	نوبت	طبقه‌بندی شده	شماره
۲۹	اول	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۱
۲۹	اول	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۲
۳۰	اول	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۳
۳۰	اول	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۴
۳۱	دوم	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۱۴۰۰
۳۲	دوم	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۶ نهایی شهریور ۱۴۰۰
۳۲	دوم	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۷ نهایی دی ۱۴۰۰
۳۳	دوم	(طبقه‌بندی شده)	آزمون شماره ۸ نهایی دی ۱۴۰۱
۳۳	دوم	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۱
۳۴	دوم	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۱۰ نهایی خرداد ۱۴۰۲
۳۵	دوم	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۱۱ نهایی شهریور ۱۴۰۱
۳۵	دوم	(طبقه‌بندی نشده)	آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۱۴۰۲

شماره	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	آزمون شماره ۱			ردیف
درس اول				
۰/۲۵	درست یا نادرست بودن جمله زیر را مشخص کنید. اولین روزنامه در ایران، روزنامه وقایع اتفاقیه بود که در تهران منتشر شد.			۱
۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از شخصیت‌های زیر در کتاب صدرالتواریخ به ستایش امیرکبیر می‌پردازد؟ (۱) میرزا آقاخان کرمانی (۲) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه (۳) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده (۴) میرزا محمدجعفر خورموجی			۲
۰/۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی .....، مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده کتاب ..... است.			۳
۰/۲۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. کدام عوامل در دوره معاصر به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک کرد؟			۴
۱	به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. برجسته‌ترین ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی را ذکر کنید. <i>تاریخ‌نگاری به دو دسته تقسیم می‌شود: تاریخ‌نگاری سنتی و تاریخ‌نگاری معاصر. حالا ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی پی بود ...</i>			۵
درس دوم				
۰/۲۵	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. الف) ایل قاجار در عصر صفوی برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمالی آن دیار کوچانده شدند.			۶
۰/۲۵	ب) کریم‌خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد.			
۰/۲۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. الف) در سال ۱۸۵۷ میلادی، دولت ..... رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام نمود. ب) ایل افشار از جمله ایل‌های ..... بود که در به سلطنت رساندن حکومت ..... نقش داشتند.			۷
۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. در دوره کدام پادشاه شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؟ (۱) نادرشاه (۲) کریم‌خان (۳) فتحعلی‌شاه (۴) آقامحمدخان			۸
۰/۷۵	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) شرایط نادر برای پذیرفتن سلطنت را بیان کنید. ب) پیامدهای انقلاب باشکوه در انگلستان چه بود؟ پ) دیدگاه ولتر و مونتسکیو از روشنفکران عصر روشنگری را بیان کنید.			۹
درس سوم				
۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از صدراعظم‌های نوگرا و ترقی‌خواه قاجار، مصمم به اصلاح تشکیلات سیاسی و اداری کشور و جلب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران بود؟ (۱) امیرکبیر (۲) میرزا آقاسی (۳) میرزا حسین‌خان سپهسالار (۴) میرزا قائم‌مقام فراهانی			۱۰
۱	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) فتحعلی‌شاه قاجار در دوران زمامداری خود با دو مشکل عمده مواجه بود. آن دو مشکل را بنویسید. ب) محاکم عرف در عصر قاجار به چه اموری رسیدگی می‌کرد؟ پ) در دوران قاجار وزارت مالیه توسط چه کسانی اداره می‌شد و چه وظایفی داشتند؟			۱۱
درس چهارم				
۰/۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. دو مرکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ در دوره قاجار را بنویسید.			۱۲

	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	نوبت اول پایه دوازدهم		آزمون شماره ۱	
۱ ۱/۵			<p>۱۳ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) هدف میرزا حسن رشديه از برپایی مراکز آموزشی جدید در دوره قاجار چه بود؟ ب) در دوره قاجار، نظام تولید از چند شیوه تولید تشکیل می‌شد و هر کدام مختص چه کسانی بود؟</p>	
۰/۲۵			<p style="text-align: right;">درس پنجم</p> <p>۱۴ به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از سرزمین‌هایی که توسط انگلستان از ایران جدا شدند، <u>نیست</u>؟ (۱) هرات (۲) قفقاز (۳) افغانستان (۴) بخشی از بلوچستان</p>	
۱			<p>۱۵ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) دوره دوم مشروطه با چه واقعه‌ای آغاز شد؟ ب) کدام روحانی از صف مشروطه‌خواهان جدا شد و نظریه او چه نام داشت؟</p>	
۲			<p>۱۶ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) مهم‌ترین خواسته‌های مهاجران در مهاجرت صغری چه بود؟ ب) دلایل انگلیس برای حمایت از مشروطه چه بود؟ (دو مورد کافی است).</p>	
۰/۲۵ ۰/۲۵	<p>دوتا پیمان داشنیم اتنار مثلث و اتفاق مثلث که هر کدوم بین سه تا کشور بسته شدند.</p>		<p style="text-align: right;">درس ششم</p> <p>۱۷ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید. الف) قیام مهدیون به رهبری امیر عبدالقادر در مقابل انگلیس بود. ب) پیمان اتحاد مثلث میان کشورهای آلمان، اتریش – مجارستان و ایتالیا بسته شد.</p>	
۰/۵ ۰/۵			<p>۱۸ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) هدف فرانسه از ورود به جنگ چه بود؟ ب) بزرگ‌ترین ایالت آلمانی چه نام داشت و لقب مرد آهنین متعلق به کدام شخصیت ملی آلمان است؟</p>	
۱ ۱			<p>۱۹ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) مهم‌ترین علل وقوع جنگ جهانی اول را بنویسید. ب) بعد از پایان جنگ جهانی اول در کنفرانس ورسای، در مورد آلمان چه تصمیمی گرفته شد؟</p>	
۲۰	جمع نمرات		موفق باشید	

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۹۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۲		آزمون شماره ۱۵	
۰/۷۵	<p>۱ به خاطر بیاورید. جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. الف) نشریات قدیمی، منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می‌شود. ب) ویلهلم دوم، فرمانروای پروس به کمک صدر اعظم خود بیسمارک، سرزمین‌های آلمانی را متحد کرد. پ) اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات بیت‌المقدس با آزادسازی خرمشهر رقم خورد.</p>			
۰/۷۵	<p>۲ کدام یک از شخصیت‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است. در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است. الف) تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. ب) در زمان چه کسی ترجمه آثار اروپایی در ایران به تدریج آغاز شد؟ پ) این مورخ، گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت.</p>			
۰/۵	<p>۳ جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است). روسیه - انگلستان - صفویه - افشاریه الف) در دوره قاجار، با سرازیر شدن کالاهای اروپایی به‌ویژه محصولات صنعتی .....، صدمات شدیدی به صنایع ایران وارد شد. ب) به علت آشفتگی سیاسی و اجتماعی کشور پس از ..... امکان رشد و ترقی هنر و معماری دور از انتظار بود. گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. الف) بعد از پایان جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراتوری عثمانی، کدام منطقه زیر نظر انگلستان قرار گرفت؟ عراق (۱) اردن (۲) لبنان (۳) فلسطین (۴) ب) کدام یک از قراردادهای زیر به ترتیب تاریخی بین ایران و روسیه بسته شد؟ ۱) گلستان - ترکمانچای (۲) ترکمانچای - گلستان (۳) آخال - گلستان (۴) آخال - ترکمانچای</p>			
۰/۵	<p>۴ ۵ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ اثر کیست؟ ب) در زمان کدام پادشاه قاجار، با ورود محصولات جدید کشاورزی به ایران، تحولی عظیم در شیوه تغذیه ایرانیان ایجاد شد؟</p>			
۰/۵	<p>۶ تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی الف) نهضت بازگشت ادبی: ب) بریگاد قزاق:</p>			
۰/۵	<p>۷ مقایسه پدیده‌های تاریخی الف) علت قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ را با قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ مقایسه نمایید. ب) محدوده جغرافیایی قرارداد داری را با قرارداد ۱۹۳۳ م. / ۱۳۱۲ ش. مقایسه کنید.</p>			
۱/۵	<p>۸ اظهار نظر و قضاوت الف) به نظر شما، علت فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ م. چه بود؟ (ذکر دو مورد کافی است). ب) به نظر شما، چرا رضاشاه به آلمان گرایش یافت؟</p>			
۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵	<p>۹ توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی الف) مردم الجزایر به فرماندهی چه کسی بر ضد ارتش فرانسه به مبارزه برخاستند؟ ب) در اواخر دوره قاجار، دولت عثمانی با چه شعاری بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سوی خود جلب کرد؟ پ) موارد بی‌اعتنایی محمدعلی شاه را نسبت به مشروطه و مشروطه‌خواهان بنویسید. ت) نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی حکومت پهلوی در دوران نخست‌وزیری علی امینی با چه عنوانی آغاز شد؟ ث) دولت مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، چه برنامه‌ای را اجرا کرد؟ ج) کدام یک از شهرها و روستاها در طول جنگ تحمیلی مورد حملات شیمیایی رژیم بعثی عراق قرار گرفتند؟</p>			

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۹۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۲			ردیف
۱	<p>کاربست شواهد و مدارک تاریخی</p> <p>متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های داده‌شده پاسخ دهید.</p> <p>نهضت جنگل قیام مردمی بود که از جنگل‌های گیلان آغاز شد و به مدت هفت سال به رهبری میرزا کوچک‌خان ادامه یافت. میرزا یک مرد مذهبی تمام‌عیار بود و هیچ‌گاه واجباتش را ترک نمی‌کرد. او به اشعار فردوسی علاقه خاص داشت. میرزا در آستانه انقلاب مشروطیت در رشت دست به حرکت‌های انقلابی زد؛ در جریان حرکت‌های مشروطه‌خواهان شمال برای سرنگونی محمدعلی‌شاه، دلاوری‌های بسیار از خود نشان داد و همراه با مشروطه‌خواهان به تهران رفت. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس، به فکر بر پا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف او و یارانش عبارت بود از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد.</p> <p>الف) میرزا کوچک‌خان در چه جریانی دلاوری‌های بسیار از خود نشان داد؟</p> <p>ب) اهداف میرزا کوچک‌خان و یارانش را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است)</p> <p>تشریحی (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)</p> <p>۱۱ علت تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام چه بود؟</p> <p>۱۲ چرا آلمان در نخستین سال‌های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت؟</p> <p>۱۳ واکنش نمایندگان مجلس شورای ملی را در قبال واگذاری موافقت‌نامه امتیاز نفت شمال به شوروی بنویسید.</p> <p>۱۴ اقامت چندماهه امام خمینی در فرانسه دو نتیجه مهم برای انقلاب داشت. آن‌ها را بنویسید.</p> <p>۱۵ در فاصله میان دو جنگ، جهان و به ویژه کشورهای اروپایی گرفتار چه مسائل و مشکلاتی شدند؟ (ذکر دو مورد کافی است).</p> <p>۱۶ یکی از مهم‌ترین توطئه‌ها و تلاش‌های دشمنان داخلی و خارجی علیه جمهوری اسلامی ایران نفوذ می‌باشد. آن را شرح دهید.</p> <p>۱۷ نقش و تأثیر معلمان و دانش‌آموزان را در هشت سال دفاع مقدس بررسی کنید.</p>			۱۰
۲۰	جمع نمرات موفق باشید			

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱۸- الف) خروج از انزوای سیاسی، پایان‌دادن به برتری‌جویی آلمان

(ب) پروس - بیسمارک

۱۹- الف) اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه، مسابقه تسلیحاتی، رقابت بر

سر مستعمرات و اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در منطقه شبه‌جزیره بالکان

(ب) مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش‌هایی از خاک این کشور به فرانسه

و لهستان واگذار گردید. علاوه بر این آلمان‌ها ملزم شدند به دولت‌های متفق غرامت

بپردازند و توان نظامی خود را محدود نگه دارند.

۱- نادرست؛ اولین روزنامه، کاغذ اخبار نام داشت.

۲- گزینه «۲» محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه در کتاب صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.

۳- خاوری شیرازی - تاریخ ذوالقرنین

۴- گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی

۵- ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها - تألیف آثار غالباً با خصوصیات ادبی - زبان متون

همراه با تملق و مدح شاهان - سبک نگارش در بسیاری موارد سخت و تحلیل و تفسیر

کم‌تر به چشم می‌خورد.

۶- الف) نادرست؛ ایل افشار (ب) درست

۷- الف) انگلستان (ب) قزلباش - صفویان

۸- گزینه «۲» کریم‌خان

۹- الف) ۱) موروثی‌شدن سلطنت در خاندان او ۲) حمایت‌نکردن بزرگان و رؤسای

طوایف از خاندان صفوی ۳) حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

(ب) منشأ الهی سلطنت نفی و مجلس منشأ قدرت و تعیین‌کننده اختیارات پادشاه

شناخته شد.

(پ) ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت. مونتسکیو از

تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد.

۱۰- گزینه «۳» میرزا حسین‌خان سپهسالار

۱۱- الف) ۱) تهاجم نظامی گسترده روسیه ۲) رقابت دولت‌های انگلستان و فرانسه برای

نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران

(ب) محاکم عرف به تخلفات شرعی و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت،

نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌کرد. این محاکم توسط قضات و مأمورانی که از

مقام‌های حکومتی فرمان می‌بردند و حقوق می‌گرفتند، اداره می‌شد.

(پ) به وسیله مستوفیان اداره می‌شد و مستوفیان مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیات‌ها

و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) را بر عهده داشتند.

۱۲- مدرسه مروی و سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری کنونی)

۱۳- الف) فراهم‌آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

(ب) ۱) شیوه تولید شبانکارگی (شبانی) یا ایلپاتی ← مختص ایلات و کوچ‌نشینان

۲) شیوه تولید سهم‌بری دهقانی ← مختص ساکنان روستاها و کشاورزان ۳) شیوه

تولید خرده‌کالایی دولتی و خصوصی ← مختص اقتصاد شهری (کارگران و اصناف و

تولیدکنندگان شهری)

۱۴- گزینه «۲» قفقاز

۱۵- الف) فتح تهران به دست مشروطه‌خواهان

(ب) شیخ فضل‌الله نوری - مشروطه مشروعه

۱۶- الف) ۱) ایجاد عدالتخانه (دادگستری) در همه شهرها، برای رسیدگی به شکایت‌های

مردم و برقراری عدالت در جامعه ۲) عمل به قانون اسلامی به طور دقیق و به دور از

ملاحظه‌های شخصی

(ب) ۱) افزایش اعتبار خود در ایران برای دستیابی به موقعیتی بهتر یا برابر با روسیه ۲) به قدرت

رساندن مهره‌های انگلیسی در دستگاه حاکم و مجلس ۳) محافظت از مرزهای هندوستان و

سایر مستعمرات انگلستان در منطقه

۱۷- الف) نادرست، قیام مهدیون به رهبری مهدی سودانی در مقابل انگلیس بود.

(ب) درست

۸- الف) مشکلات اقتصادی و سیاسی در شوروی، به مرور زمان اعتراضات مردمی را افزایش داد و بلوک غرب نیز با استفاده از دستگاه رسانه‌ای خود به آن‌ها دامن می‌زد. رهبران شوروی سعی کردند تا با انجام اصلاحاتی این اعتراضات را مهار کنند، ولی در نهایت در ۱۹۹۱ م. این اتحاد فروپاشید و به دنبال آن بلوک شرق از صفحه تاریخ محو شد. خراب‌شدن دیوار برلین نماد این فروپاشی است. (کلیدواژه: مشکلات اقتصادی - مشکلات سیاسی - اعتراضات مردمی - تبلیغات دستگاه رسانه‌ای غرب - خراب‌شدن دیوار برلین) (ذکر دو مورد کافی است).

ب) هم‌زمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که هم‌چنان گرفتار مشکلات جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یادشده بکاهند و با این همکاری مانع از افتادن آلمان‌ها به دام کمونیست شوند. از نظر انگلیسی‌ها بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاستمداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطه خود دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان در این کشورها را فراهم سازند؛ به همین دلیل، رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود. (کلیدواژه: تقویت کشور آلمان - جلوگیری از گسترش کمونیست - ورود سرمایه‌های آلمان به ایران) (ذکر دو مورد کافی است).

۹- الف) امیر عبدالقادر (ب) شعار «اتحاد اسلام» (پ) ۱) در مراسم تاج‌گذاری نمایندگان مجلس شورای ملی را دعوت نکرد. ۲) خودداری از امضای متمم قانون اساسی

ت) برنامه اصلاحات ارضی (ث) برنامه اقتصاد بدون نفت
ج) شهر سردشت در استان آذربایجان غربی، روستای زرده از توابع شهرستان دالاهو در استان کرمانشاه و شهر حلبچه در کردستان عراق

۱۰- الف) در جریان حرکت‌های مشروطه‌خواهان شمال برای سرنگونی محمدعلی شاه (ب) اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد (ذکر دو مورد کافی است).

۱۱- آنان علت این اقدام را تداوم دشمنی‌ها و توطئه‌های دولت آمریکا علیه انقلاب اسلامی و دخالت‌ها در امور داخلی ایران از جمله اجازه ورود به محمدرضاشاه پهلوی برای سفر به آن کشور اعلام کردند. (ذکر دو مورد کافی است).

۱۲- زیرا علاوه بر خرابی‌های حاصل از جنگ، مستعمراتش را از دست داد و محکوم به پرداخت غرامت سنگین شده بود. (ذکر دو مورد کافی است).

۱۳- نمایندگان مجلس نه‌تنها موافقت‌نامه مذکور را رد کردند بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند.

۱۴- ۱) ایشان با استفاده از امکانات تبلیغی، مصاحبه و سخنرانی جنایات حکومت پهلوی را افشا می‌کردند. ۲) امکان ملاقات مبارزان با رهبری انقلاب فراهم آمد و پیام‌های امام با شتاب بیشتری در ایران منتشر شد.

۱۵- مهم‌ترین این مسائل صلح ناپایدار و ناخشنودی از قرارداد صلح ورسای، ضعف جامعه ملل، بحران اقتصادی و ظهور حکومت خودکامه تک‌حزبی و نظامی‌گرا بود. (ذکر دو مورد کافی است).

۱۶- نفوذ یکی از روش‌های ورود به جبهه مقابل در جنگ نرم است، روشی خاموش و تدریجی و در بسیاری از موارد هدف مورد نفوذ، بدون آن‌که خود بفهمد طعمه دشمنان قرار می‌گیرد. هزینه نظامی در این روش، به شدت کاهش پیدا کرده و مهم‌تر از همه، دشمن هیچ‌گاه به شکل واضح و روشن آشکار نمی‌شود و به همین دلیل شناسایی و طرد نمی‌شود.

۱۷- معلمان و دانش‌آموزان نقش چشمگیر و تأثیرگذاری در هشت سال دفاع مقدس داشتند. در آن سال‌ها جبهه‌های جنگ شاهد حضور صدها هزار دانش‌آموز و معلم ایرانی بود که برای دفاع از کبان نظام اسلامی و سرزمین مادری به جبهه رفتند و در سنگرها نیز از درس و مشق غافل نماندند. در طول دفاع مقدس حدود ۲۵۰۰ معلم و نزدیک به ۳۶۰۰۰ دانش‌آموز به شهادت رسیدند و هزاران نفر هم جانباز، اسیر و جاویدالاثرا شدند.

آزمون شماره ۱۰ (نوبت دوم)

۱- الف) درست

ب) نادرست؛ ویلهلم اول، به کمک بیسمارک، امپراتوری آلمان را تأسیس کرد.

پ) درست

۲- الف) ← ۴) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده

ب) ← ۳) عباس میرزا (پ) ← ۲) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه

۳- الف) انگلستان (ب) صفویه

۴- الف) گزینه «۳» لبنان (ب) گزینه «۱» گلستان - ترکمانچای

۵- الف) حاج زین‌العابدین مراغه‌ای (ب) ناصرالدین شاه

۶- الف) شعر و ادب فارسی در دوره زندیه تحویل چشمگیری یافت که محققان از آن با عنوان «نهضت بازگشت ادبی» یاد کرده‌اند.

ب) ناصرالدین شاه امتیاز تأسیس یک واحد نظامی حرفه‌ای با عنوان بریگاد قزاق را به روسیه واگذار کرد. (کلیدواژه: تشکیلات نظامی منظم و منسجم - فرماندهی افسران روسی - نیروی نگهبان شخص شاه و خاندان سلطنتی - دفع شورش‌ها و اعتراض‌های داخلی)

۷- الف) قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱: مخالفت با نخست‌وزیری قوام (یا حمایت از نخست‌وزیر دکتر مصدق)

قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲: اعتراض به دستگیری امام خمینی

ب) محدوده جغرافیایی قرارداد دارسی: کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران

محدوده جغرافیایی قرارداد ۱۹۳۳: میدان‌های نفتی جنوب کشور

درس نامه توپ برای شب امتحان

۲- تاریخ‌نگاری معاصر

زمینه‌های پیدایش

جنگ‌های ایران و روسیه (دوران فتحعلی‌شاه) ← توجه زمامداران و نخبگان به دنیای غرب ← مقایسه وضعیت ایران در دوره قاجار و پهلوی و وضعیت غرب ← ترجمه آثار اروپایی در دوران عباس‌میرزا ← تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه
بر این اساس، ترجمه آثار اروپایی به زبان فارسی تأثیر بسزایی بر آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.

روش تاریخ‌نگاری معاصر

در این شیوه، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از ۱) روش تحقیق علمی، ۲) بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و ۳) گزینش و نقد آن‌ها، **رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کنند**؛ آن‌ها همچنین از نتایج تحقیقات علمی مانند باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی و اسطوره‌شناسی در مطالعه تاریخ بهره‌مند می‌شوند.

بینش تاریخ‌نگاری معاصر

در تاریخ‌نویسی معاصر، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود. مقایسه با تاریخ‌نگاری سنتی: اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.

رویدادهای مؤثر بر بینش مورخان ایرانی:

- انقلاب مشروطه
- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر
- جنگ‌های جهانی اول و دوم
- اشغال ایران
- کودتاهای ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ ش
- جنبش ملی‌شدن نفت
- انقلاب اسلامی

نکته ۱: انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آن‌ها را به ابعاد مختلف نقش مردم در رویدادهای تاریخی جلب کرد.

نکته ۲: بینش تاریخ‌نگاری جدید در کتاب **تاریخ بیداری ایرانیان** نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی وجود دارد. در این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان داده است.

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر:

- تاریخ
- کتاب‌ها
- خاطرات
- سفرنامه‌ها
- روزنامه کاغذ اخبار: اولین روزنامه ایران ← توسط **میرزا صالح شیرازی** منتشر شد.
- نشریات
- روزنامه وقایع اتفاقیه: توسط **امیرکبیر** منتشر شد. بعدها به روزنامه دولت علمیة ایران تغییر نام داد.

۳) **اسناد و منابع آرشیوی**: شامل مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی.

۴) **بناها، اشیاء و وسایل**: آثار معماری شامل بناها، خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، اشیاء و لوازم به‌جامانده و ...

درس ۱

تاریخ‌نگاری و گونه‌های منابع دوره معاصر

تاریخ‌نگاری سنتی
تاریخ‌نگاری معاصر

تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر

۱- تاریخ‌نگاری سنتی و میراث تاریخی

صدها سال ثبت و ضبط وقایع از سوی مورخان مسلمان که تعداد قابل توجهی از آنان ایرانی هستند. میراثی غنی و منبع مهمی برای فهم و تفسیر رخدادهای مهم تاریخی فراهم کرده است.

ویژگی‌های متون تاریخ‌نگاران سنتی

- ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها
- تألیف آثار غالباً با خصوصیات ادبی
- زبان متون همراه با تملق و مدح شاهان
- سبک نگارش در بسیاری موارد سخت و تحلیل و تفسیر کم‌تر به چشم می‌خورد.

نکته: مورخان این دوره بیش از آن‌که مورخ حقیقت باشند **کاتب دربار** بودند.

چگونه می‌توان به مکتوبات ارزشمندی درباره زندگی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی

گذشتگان و منابعی جدی برای سنجش و نقد وقایع گذشته دست یافت؟

با احیای میراث غنی و گنجینه‌هایی که شامل گستره‌ای فراتر از تاریخ‌نگاری صرف هستند. مانند تحقیقات رجالی، کتاب‌شناسی‌ها، زندگی‌نامه‌های عالمان، بزرگان و ...

کتیبه‌های بیستون و طاق بستان رمزگشایی شد. اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد. منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد. زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد.

با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان

توجه: فعالیت‌های باستان‌شناسان و شرق‌شناسان در برخی موارد از اعتبار و صحت کافی برخوردار نبود و از سوی دیگر زمینه غارت آثار باستانی و استعمار ملت‌ها را فراهم ساخت.

انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی

از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی

- ۱) **خاوری شیرازی** نویسنده کتاب تاریخ ذوالقرنین و مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه
- ۲) **میرزا محمدجعفر خورموجی** نویسنده کتاب حقایق‌الآخبار ناصری، از مورخان عصر ناصری و نخستین کسی که واقعیت **قتل امیرکبیر** را بازتاب داده است.
- ۳) **محمدحسن خان اعتمادالسلطنه** نویسنده کتاب صدرا لتواریخ؛ وی در این کتاب امیرکبیر را ستایش می‌کند.

نکته: **محمدحسن خان اعتمادالسلطنه** از مورخان مشهور عصر قاجار، به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

میرزا فتحعلی خان آخوندزاده

- تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.
- در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و کاربرد الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.